

44a jaro. Nro 99a. 1a semestre 2017

VENEZUELA STELO

Organo de Venezuela Esperanto-Asocio

ISSN 1316-0451

¡ESPERANTO 130 AÑOS!

Esperanto
130

Congreso Universal de Esperanto en Seúl

Enhavtabelo

Noticias en español 3

Zamenhof y su obra - Ricardo Coutinho 4

Esperanto para rescatar el humanismo
José Zambrano 5

Ludoviko Zamenhof kaj sia verko
Ricardo Coutinho 7

Morgaŭ
Paŭlo Silas 8

La funebro
Ricardo Coutinho 9

La 69-a Internacia fervojista Esperanto-
kongreso Liba Gabalda 10

Nova ekspozicio en Svitavy
Liba Gabalda 12

La galego
Ricardo Coutinho 14

Nereala Fantazio
Samuel Rondón 14

La kongresa urbo estas urbo de gastoj
Mark Fettes 15

Directorio de Asociaciones en América 18

Esperanto: Movimiento internacional 19

VENEZUELA STELO
Organo de la Venezuela Esperanto-Asocio

Apartado postal 47675, Caracas 1041-A.

Telefonnumero: 58-0212.662.9224

www.esperanto-venezuela.org

esperantove@gmail.com

UEA
Asociación Venezolana de Esperanto
Venezuela Esperanto-Asocio

Venezuela Esperanto-Asocio membriĝis
al UEA ekde 1978.

Estraro:

Prezidanto

Ricardo Coutinho.

Vic-Prezidanto

Juan Miranda.

Ĝenerala Sekretario

Elsa Angulo

Kasistino

Elizabeth Miranda.

Aldelegito pri Publikigado

Nancy Aquino

Delegitoj regionaj

Isaac Santiago (Merido)

Christian Ponisio (Maturino)

Grafikisto kaj kunredaktisto

Isaac Santiago

Ĉefredaktisto

Ricardo Coutinho

¿Quieres saber más sobre el Esperanto?

El Esperanto es un idioma planificado, creado en 1887 para servir como idioma neutral internacional. Su gramática sencilla facilita su dominio rápido. Su flexibilidad lo convierte en una lengua ideal para la traducción y la creación literaria. Si quieres saber más sobre este idioma fascinante, escribe o dirígete a la **Asociación Venezolana de Esperanto**.

Venezuela Stelo es el órgano difusor oficial de la **Asociación Venezolana de Esperanto**. Esta revista está escrita en esperanto, conteniendo artículos de interés nacional e internacional.

Para saber más visita: www.esperanto-venezuela.org

Y también el Directorio en las páginas 18 y 19 de este número.

Pri la enhavo de niaj artikoloj repondecas iliaj aŭtoroj. Manke de indiko de la aŭtoro, respondecas la redakcio. Niaj artikoloj kaj informoj povas esti parte aŭ plene republikigitaj por laŭleĝaj uzoj, kondiĉe ke oni citu la fonton. Krome, ni ŝatus ricevi leterojn de niaj legantoj, kun taksoj, opinioj, sugestoj kaj kritikoj. Tio ebligus al ni la plibonigadon de la revuo, pri kio ni antaŭdankas la kunlaborantojn.

Noticias en español

Amikumu es la nueva aplicación que te permite entrar en contacto con las personas más cercanas para practicar un idioma. Esta aplicación fue desarrollada por esperantohablantes y recaudaron fondos de más de 400 patrocinantes.

<https://amikumu.com/es/>

Del 22 al 29 de Julio 2017 se desarrolló en Seúl – Corea, el 102º Congreso Universal de Esperanto. Contó con la participación de 1138 esperantistas de 62 países. Se eligió a Lahti – Finlandia, como ciudad anfitriona del 104º UK en 2019 y a Montreal – Canadá, para el de 2020.

Del 5 al 12 de Agosto 2017 se realizó en Aneho – Togo, el 73º Congreso Universal de Jóvenes Esperantistas. Fue el primero en desarrollarse en África, en principio se propuso su realización en Burundi.

Los cortometrajes venezolanos recibieron premiación en el concurso “Teo kaj Amo”. *Malgranda miraklo* fue nominado a mejor escenografía y mejor banda sonora. *Oh Amada* estuvo entre los 10 cortometrajes más votados.

<https://www.youtube.com/watch?v=3eB8rGAWrOM&t=22s>

<https://www.youtube.com/watch?v=GvRjPjGSJRT4>

Zamenhof y su obra

Ricardo Coutinho

Todos los esperantohablantes y amigos del movimiento, así como la UNESCO que declaró el año 2017 como el año de Zamenhof, así como la alcaldía de Bialistoc, entre otras más autoridades por todo el mundo, estamos rememorando la vida y obra del creador del Idioma Internacional llamado popularmente como esperanto.

Muchas personas saben que Luis Lázaro Zamenhof nació el 15 de diciembre de 1859 en la ciudad de Bialistoc, en época que Polonia pertenecía a la Rusia zarista. Pocos están conscientes que él diseña y termina su obra muy joven, además dedica toda su precaria vida al movimiento, aun teniendo familia que mantener y en una situación casi de miseria. Su oficio de oftalmólogo lo ejerció por obligación e imposición de su padre, un profesor de idiomas y luego censor que sabía que el oficio de lenguas era también muy precario, tenía esperanzas que su hijo haciéndose médico pudiera cambiar su condición de vida.

Zamenhof crea el idioma esperanto para su uso internacional, no sólo entre instituciones y personas cultas, era un idioma incluso para todas las clases sociales, su idea fue que sirviera de lengua vehículo, no para ser instaurada por imposición. Tampoco su intención era sustituir todos los idiomas del mundo, ya que quedándose reservado el idioma nacional para asuntos nacionales, ningún idioma nativo puede colonizar otras comunidades lingüísticas, quedando así el esperanto como un medio de intercomprensión de comunidades lingüísticamente diferentes.

¿Por qué si el idioma es tan fácil no se instaura a nivel internacional?

El mismo Zamenhof dio varios ejemplos de cómo toda invención innovadora al principio es rechazada por la comunidad, ese fenómeno es muy estudiado por el área del mercadeo, que saben que la gran mayoría de los consumidores pertenece al grupo de conservadores, una vez que alguna idea nueva es más que comprobada por una mínima porción de la comunidad es cuando ellos empiezan a dar un voto de confianza al nuevo producto, pero no es totalmente aceptado hasta

cuando su uso es masivamente tomado. Ejemplos tenemos: la electricidad en uso comercial, hasta su propio inventor estuvo en contra a su uso masivo, la bombilla eléctrica, el chip, la misma escritura, en el antiguo Egipto se inventó siglos antes que los fenicios un alfabeto simplificado y fue destruido por los sacerdotes porque el uso de los complicados jeroglíficos garantizaban su casta.

Al margen del punto de vista mercadotécnico, que está por más decirlo muy bien acertado, está la razones estrictamente practicas; eso es, la mayoría de las personas no están interesadas en problemas de comunicación internacional, porque eso no les afecta en su día a día, por eso que el esperanto es más difundido en países que el problema lingüístico tiene mayor impacto. Otro de los factores es el poco interés en el tema de los políticos, esto se puede explicar por todo ya dicho en el párrafo anterior.

Un ejemplo claro es lo sucedido en Polonia hace unos pocos años, la Radio de Varsovia transmitía con mucha frecuencia en esperanto temas relacionados al turismo y reportes de interés nacional, estas transmisiones duraron más de 50 años, cambian un director y eliminan el departamento de periodistas de la versión en esperanto, ¿Cuál fue la razón? El esperanto pertenece a una época ya pasada de Polonia, esto es, que no se ajusta a las nuevas perspectivas del Estado. Pero justamente a partir del año pasado la alcaldía del Bialistok tanto como la presidencia de la República de Polonia han hecho reuniones con la Asociación Universal de Esperanto y grupos locales para celebrar el año de Zamenhof, cultura y turismo de la ciudad que lo vio nacer, tomándolo como un insigne hijo de Bialistoc. Entonces el interés de los políticos va en relación de aprovechar la imagen positiva dependiendo de sus intereses políticos. ¿Y las universidades? Recuerden que las instituciones también funcionan bajo el mismo estilo que los políticos.

Zamenhof realizó varias acciones que fueron de mucha prudencia: abandona la jefatura de lengua, dice que una lengua la puede iniciar una sola

persona pero su vida y evolución lo realiza la comunidad. También deja a un lado las pretensiones de uso gubernamental del mismo, se dio cuenta el poco interés de los estados e instituciones, a tal punto, que agradeció que eso ocurriera ya que era muy probable que después de capitalizar el poder de progresar o cambiar el idioma terminaría el proyecto en una gaveta. Recomendó que los cambios en el idioma fueran en forma progresiva y prudente, bajo el principio de suficiencia, claridad y necesidad, evitar la acumulación alocada de neologismos y sustituciones innecesarias.

La Interna ideo, la idea interna; algo que muy pocos saben qué es, pero todo esperantohablantes asumen que es el espíritu de la lengua. En principio, sólo podemos decir que es la idea de fraternidad, la aceptación de las diferencias lingüísticas, religiosas, racionales y políticas como un fenómeno natural del ser humano y reconocer que lo más importante es la condición humana, ¿Por qué no también de ser viviente?, por tanto aun en las diferencias podemos compartir y llevarnos bien, como una gran familia. Ése es el verdadero mensaje de Zamenhof. Da mediante ejemplo, demostración que con un idioma neutral, desde punto de vista de interés étnico, se puede hacer lazos de amistad.

No es que vivamos en un mundo de maravillas, claro que hay diferencias muy marcadas pero el factor de perdón y tolerancia deben ser nuestro norte.

Para 1916, escribe “Carta a los diplomáticos” donde hace un llamado a los diplomáticos a que se estudie los cambios de límites de fronteras, se respete los derechos lingüísticos y religiosos de las minorías, además de cambiar los nombres de aquellos países que usan la denominación étnica, así que recomienda nombres de ríos, montañas que sean usados para nombra dichos país. Esto con el fin de que hay muchos países que tienen nombres étnicos pero en el seno del mismo cohabitan otros grupos minoritarios, ésas denominaciones dan por hecho que el país pertenece a tal grupo étnico y no a los demás que allí cohabitan.

Zamenhof ha sido un buen ejemplo de persona honesto, práctico y con valores profundamente democráticos y de justicia social. Vale la pena seguir estudiando personajes con esa calidad de ser humano.

Ricardo Coutinho

Esperanto para rescatar el humanismo

José Zambrano

Me llamo José Rafael Zambrano, tengo 31 años. Desde niño he sentido una pasión irrefrenable por aprender idiomas (antiguos y modernos), aunque lamentablemente no he podido dedicarles el tiempo y los recursos que merecen. Quizás por la influencia de Indiana Jones y otras películas, soñaba con ser arqueólogo, o un políglota como los altos eclesiásticos, pero mis circunstancias no me condujeron por esos caminos. Logré hacer mi bachillerato en Humanidades, en un liceo público caraqueño, y allí pude aprender latín y francés; posteriormente pude cursar estudios de Filosofía en la Universidad Central de Venezuela. Allí tuve la oportunidad de estudiar griego antiguo con el Profesor Blass Brunni-Celli (QEPD), y como lengua

moderna obligatoria elegí ver los tres niveles reglamentarios de alemán.

El esperanto no me llamaba mucho la atención, a pesar de que supe que se daban clases en mi Facultad, y que una amiga hasta me mostró una guía donde someramente pude ver la “sencillez” en la morfología y la sintaxis, tan atractiva y rápida de aprender; pero no me terminó de convencer la idea de estudiarlo porque había tenido un acercamiento muy superficial, desconocía la historia de este idioma y el movimiento mundial iniciado por el Dr. Zamenhof. Pensaba que ya había muchas lenguas como para ponerse a inventar una nueva. Hasta que un día encontré acá en la editorial donde trabajo los escritos bolivarianos en

edición bilingüe esperanto-español, esto me despertó la chispa de la curiosidad, busqué por internet y encontré el maravilloso método del Dr. Benson. Pude ver que en la biblioteca Simón Rodríguez había cantidad de obras traducidas al esperanto; en definitiva había un movimiento cultural importante que yo ignoraba por completo

Al ir investigando más, me maravilló entonces no solo lo accesible, que ya había determinado antes, sino el espíritu que impulsaba el desarrollo de esta lengua viva y la evolución que ha tenido. A diferencia del latín vi que no fue impuesta con la espada por un imperio, y a diferencia del inglés he podido constatar que tiene una cercanía y un atractivo mayor por su estabilidad constructiva sin las irregularidades que tanto aterrizan (o desalientan) al estudiante promedio de bachillerato. Lo que más me emocionó fue descubrir que como lengua universal estaba impulsada por el humanismo, por el respeto a la diversidad, por la idea del acercamiento y el entendimiento. Las comunidades esperantistas demuestran trabajar con denuedo por la cultura y la educación en todo el mundo. Permiten además un acceso gratuito a través de plataformas digitales a quienes no pueden acceder a costosos cursos.

Con respecto a la idea de “una lengua más” reflexioné, por los estudios de educación que he cursado, que aprender un idioma nuevo facilita la adquisición de otros más. Pude revisar incluso que hay resultados estadísticos donde se demuestra que lleva menos tiempo aprender un esperanto básico que otros idiomas modernos, así que sería más efectivo incluirlo en un programa de bachillerato, junto a los otros idiomas, ya que la juventud podría aprenderlo rápidamente. A nivel de plasticidad cerebral está demostrado que aprender un idioma representa una herramienta valiosa para mantener activo el cerebro hasta edades avanzadas.

En fin, las ventajas, superarán siempre los argumentos en contra.

Desde entonces he tenido las ganas de involucrarme más, creé una cuenta en Duolingo y comencé a practicar concienzudamente, creé también un perfil en Lernu, además me voy apoyando todavía con el método Benson. A nivel personal, me ha ayudado a recordar palabras del italiano, francés y otros idiomas (que he venido estudiando a lo largo de mi vida), por las asociaciones entre las raíces de las palabras, y que si uno no practica se le olvidan. Por otra parte, he notado que con todo idioma mientras más aprende uno, más fácil se le hace seguir avanzando. La barrera de la saturación y el cansancio son superables cuando se establecen buenos métodos de estudio. Eso es otro agregado, el estudiar idiomas me ha hecho más disciplinado. Debo acotar, además, que el involucrarme en aprender esperanto me ha ayudado a ampliar mis redes sociales, conocer más gente que estudia idiomas, que comparte ese gusto por las humanidades. Espero que en Venezuela, donde las humanidades parecen estar cayendo en el olvido, el esperanto siga existiendo y se fortalezca. Tengamos “Esperanza”. Debemos seguir estudiando porque, como dice el dicho, al mantener encendida nuestra llama le alumbraremos a otros el camino.

Ĝis la revido!

Caracas, jueves 6 de julio de 2017

Ludoviko Zamenhof kaj sia verko

Ricardo Coutinho

Multaj esperantistoj povas kredi ke ili scias sufiĉe je la vivo de Zamenhof, sed same kiel aliaj pensuloj, lia verko kaj penso multfoje estas mistraktaj aŭ subvalorataj de siaj ŝatantoj, pensu pri Simón Bolívar, fama batalanto por la sendependiĝo en Ameriko kaj multfoje uzata por ĉia ajn politika trompo. Zamenhof dediĉis sian tutan vivon por la progresigo de sia idearo, unu el liaj rimedoj estas la lingvo internacia kaj alia estas kompreneble homaranismo. Sed mi kredas ke oni povas profiti kelkajn trajtojn de li:

Zamenhof pensis pri la lingva problemo ekde liaj plej junaj jaroj kaj dediĉis la tutan vivon por solvi la homarajn konfliktojn. Li konsciis ke nur la lingva problemo ne estas la unika baro por la homara kompreno, jes ja, li konsciis ke la interbatalo inter religioj kaj la ekonomiaj kaŭzoj ankaŭ estas benzino por la interhoma malamikeco. Sed li iris paŝo post paŝo kaj kredis ke la lingvo estas la unua problemo por solvi, jen Esperanto aperis. Poste, li pensis kiel enkonduki ĝin en la mondo, unue rigardis al la registaroj kaj kleruloj kaj trovis ke tiuj homoj pritraktas temojn pli urĝajn; kiel maldungo, malsato, sanigoservo, bonfarto de la entreprenoj, ŝtataj interŝanĝoj sed la lingvoproblemo estas nur pritraktata flanke kaj ofte opiniis ke la lingvo de sia nacio aŭ ŝtatoamiko estas la plej taŭga. La malmultaj kleruloj kiuj traktis la lingvoproblemon klopodis ŝanĝi la lingvon laŭ sia propra kaprico aŭ klopodante malvalorigi la lingvon. Tial, Zamenhof direktis siajn fortojn al plifortigo de la komunumo kaj kiel li mem diris: la registaroj nur agnoskos favore al la lingvo internacia post la venko de la komunumo en ĝia uzo.

Aliaj trajtoj de Zamenhof estas tre saĝaj, unu inter ili estas la deklaro kie li lasas la gvidon de la Esperanto-komunumo kaj lia opinio rilate al ŝanĝoj en la lingvo estas nur persona kaj ne deviga, tio faciligis la transiron de individua projekto al komunuma lingvo. Kaj samtempe lasis la vojon kiel oni prudente ŝanĝus la lingvon per malgrandaj reformoj.

La interna ideo de esperanto estas alia ne klara afero de Zamenhof kiun ĉiuj esperantistoj certigas ke ili mem scias sed ĉu ili vere scias pri la interna ideo? La interna ideo rilatas multe al celoj de la kreinto por uzo de la lingvo; temas pri homa frateco kaj ankaŭ pri prudento

koncerne al agado de esperantistoj kiuj povus vole aŭ ne vole iri kontraŭ la disvastigon de la lingvo.

Zamenhof sciis ke oni devas lerni bone la lingvon kaj uzi ĝin en ĉia esperantista renkontiĝo, ne temas pri fanatikeco, nur por profiti la okazon ĉar ĉia lingvo estas pli bone parolata se la lernanto pli uzas ĝin. Kelkaj esperantistoj pensas ke personoj kiuj postulas la uzon de la lingvo estas fanatikaj kaj truduloj sed kial oni lernas lingvon kiun neniam vi uzas?

Alia afero kiu estas akra afero, la asociiĝo, Ĉu esperantistoj nur pensas ke uzadi esperanton en la sociaj retoj sufiĉas? Mi kredas ke iom post iom la komunumo estas pli hobia afero, pli moda, sed kiel okazas kun ĉia modo, la modo malaperas... oni ne povas krei komunumon senplankan ĉar iam oni povas fali. Fortaj asocioj gratias kulturajn produktadon: libroj, muziko, lernolibroj, flagoj, ktp. Individuaj homoj malofte povas garantii per si mem tiajn kulturajn varojn. La homoj disigitaj iom post iom laciĝas kaj lasas la movadon dum mallonga tempo.

Zamenhof ankaŭ parolis multe pri la frateco, li konsilis lasi la individuajn kverelojn kaj konkerojn ĉar tio ne montras bonan vizaĝon al la ne-esperantistoj sed ankaŭ malfortigas la komunumon. Eĉ kelkaj esperantistoj pensas ke miksiĝante esperanton kun alia komunumo aŭ lukto oni trovos pli da homoj, eĉ pro mia propra rigardo mi vidis ke oni perdas tro da tempo konvinkante al aktivuloj de aliaj konkeroj kaj lasante gravajn taskojn en nia komunumo, samtempe ili rigardas nin kiel celgrupon por sia propra celo. Do, kiu konkeras al kiu?

Aliaj aferoj rilatas al honesteco, kelkaj homoj klopodas uzi la komunumon por siaj propraj celoj, kompreneble, tio per si mem ne estas malbona sed ofte klopodas engaĝiĝi aliajn esperantistojn eĉ klopodante forlasi kelkajn farendajn taskojn en asocioj kaj kluboj ĉar lia/ŝia nova maniero de esperantumi estas la plej taŭga. Kaj kompreneble aliaj homoj kiuj klopodas uzi la rimedojn de la asocioj por nuraj personaj aferoj kiuj neniam rilatas al la komunumo nek al la lingvo ĝis batalo de intereso. Mi kredas ke la asocioj estas loko por krei sed prudente agi, kaj, lasante la personoj uzi sian tempon kaj kapablon laŭ siaj ebloj, ĉar neniu persono manĝas dankon al esperanto, nek ĉiu persono estas fakulo de

ĉiu ajn. Ankaŭ estas maljuste kritiki personon kiun ne bone regas la lingvon sed laboras pli bone kaj energie favore al esperanto, memoru ke tiu persono faras pli ol kelkaj esperantistoj, kiuj sidante en komfortaj seĝoj en sia hejmo, nur rigardas iun ajn artikolon en esperanto per interreto. Samtempe kaj paradokse ĉiu esperantisto devas plibonigi sian lingvoregardon ĉar kiujn personojn oni volas konvinki ke la internacia lingvo taŭgas sed ni mem ne povas regi ĝin sufiĉe bone? Ne temas ke ĉiu esperantisto estu verkisto ĉar por esti verkisto bezonas emon verki. Sed almenaŭ paroli kaj kompreni la lingvon sufiĉe flue pli malpli egale kiel sian propran lingvon.

Sed for de la Zamenhofa vivpunkto sed ne tro for, multaj esperantistoj eraras kiam alvenas novaj "adeptoj", kelkaj esperantistoj traktas ilin malbone ĉar ĉiu persono estas suspektata je malbona intenco aŭ kontraŭe la esperantistoj lasas gravajn taskojn en manoj de homoj kiujn ili ne konas, kaj jes ja, ne ĉiu persono kiu tuŝas la pardonon estas fidinda. Aldone, oni devas kondukti honeste kaj kiel persono plenaĝa ĉar klaĉaĵoj ĉiam kreas konfliktojn. Same kiel esperantistoj parolas en sia propra lingvo pri "tiklaj aferoj", tio estas, ekzemple: pri reformoj, manko de sufikso por viroj kaj iu ajn afero kiun povas esti rigardata ekstere kiel komplikaĵo kaj

malseriozeco de la komunumo, ankaŭ paroli pri konfliktoj personaj inter la homoj; tio estas: "la esperantistoj tro kritikas min ĉar ĉiam mi forgesas la akuzativon" aŭ "esperantistoj estas tro fanatikaj ĉar postulas min paroli ĉiam esperanton"... ktp... Do, persono kiu iom ŝatas la movadon, aŭdante tion, antaŭ lerni la unuan lecionon jam forkuras. Tiu lasta, mi rimarkis en filmo kie aperis Marjorie Boulton kaj estis nur peceto de sia intervjuo en kiu ŝi diris ke al Esperanto mankas kelkaj vortoj por nuancoj, kompreneble laŭ la vidpunkto de poeto, kiam ĉiam deziras detaligi pli kaj pli la sentojn... Do, tiu estis uzata en la filmo por montri ke Esperanto estas projekto ne plena... do, malgraŭ la malfacileco de la angla... lernu la anglan... Samen okazas kun la filmo *The Universal Language* de Sam Green, en kie aperas skizo pri la lingvo, oni intervjuas al Renato Corsetti kiel lingvististo kaj preskaŭ en la tuta filmo aperas diversaj esperantistoj fronte al filmilo, multaj el ili tre malkomfortaj kaj demandis al ili fuŝajn demandojn per tiu filmado nur montras personojn apatiajn, tute kontraŭa etoso kompare al naciaj kaj internaciaj kongresoj kiuj la bruemo de la babilado kaj la rido oftas.

Ricardo Coutinho

Morgaŭ Paŭlo Silas

Hodiaŭ mi ne forlasos vin,
ĉar la kuko por la festo estas preta.
Mi ŝategas tiun ĉokoladan kremon.
Sed morgaŭ! Ha morgaŭ
vi ne vidos mian ombron ĉi tie.
Hodiaŭ mi restos,
ĉar mi ankoraŭ volas lastfoje
kisi vian nudan korpon.
La blankaj tukoj, la varma duŝo
jam atendas nin.
Sed morgaŭ! Ha morgaŭ
miaj oreloj ne ĉeestos por aŭskulti
viajn falsajn ĵurpromesojn.
Hodiaŭ mi kvietiĝos inter viaj brikamasoj.
La pordo estas ŝlosita kaj mi ne
deziras skandalon kaŭzi ĉi-hore.

Sed morgaŭ! Ha morgaŭ
la muroj de la najbaroj treniĝos post mi,
avidaj havi mian amikecon.
Hodiaŭ mi nenion plu diros.
Elĉerpiĝis mia vortprovizo provante vin
kompreni.
Sed morgaŭ! Ha morgaŭ
mi inventos novan lingvon,
kaj vi neniam disponos ekzempleron de ĝia
gramatiko.
Barilon mi metos inter ni.
barikadon
am-malaman baraktadon
morgaŭ kaj por ĉi ame malneta adiaŭdiro.

Paŭlo Silas Esperanto, brazila esperantista poeto. Informo: pli da poemoj kaj aliaj verkoj de Paŭlo Sila estas troveblaj en lia blogo: <http://blog.paulosilas.com>

La funebro Ricardo Coutinho

Maria tranoktis en la funebrejo, ŝi ne volis lasi la kadavron sole en tiu malhela kaj malvarma ĉambro, multaj homoj estis for de la funebrejo kaj estis malfacile eniri, ĉar la amaso ŝtopas la pordon kaj la policianoj dediĉi ilian tempon por eviti perturbojn en la ĉirkaŭaĵo. Karlo estis fama homo de la vilaĝo kaj kompreneble havis multajn malamikojn... Sonia kaj Veronika ne scii kion diri al Maria, ili ja scias ke neniu kompatato varolas en tiu malfacila situacio, ankaŭ ili scias ke tio okazintus, tiu malfortuno estas deviga kiam oni havas multajn malamikojn...

Preskaŭ la tagmezo, aperis la viroj kiuj alportos la kadavron al la preĝejo, ja, estas tradicio en nia vilaĝo ke ĉiu mortinto iru al la preĝejo antaŭ la entombigo. Neniu viro kapablis kondolenci al Maria, ŝi nur rigardas la horizonton, ŝi ne parolas kaj nenion volas rigardi. Sonia proksimiĝis al la kadavro kaj mense adiaŭis al la unika kliento kiun ŝi vere estimis, estas malfacile esti putino en malgranda vilaĝo, kaj post esti respektata kaj apogata de Karlo neniu kuraĝis frapi aŭ friponi kontraŭ Sonia.

Maria scii tion, fakte en malgranda vilaĝo ĉio estas konata, post longa malamikeco kun Sonia, jam ne valoras la penon diskuti, do, kiel diris la proverbo... murdita la hundo la rabio estiĝas... Veronika ne sciis kion fari, Sonia estas sia plej kara amikino sed Maria estas sia kuzino, post longa dubomieno, ŝi apudiĝis ĉe Maria, nenion diris, kion povas diri?

La viroj prenis la ĉerkon kaj eliris malrapide de la funebrejo, la suno brilis, jes ja, estas somero, alproksimiĝas la semajno sankta, kelkaj virinoj ploras, la infanoj plendas, la ĉefpolicano ploretas.

Neniu de la piedirantoj kapablis akcepti tiun morton, ĉiuj scias ke ĉiu kiu havas tiel grandan kvanton de malamikoj ĉiam mortas tiel rapide kiel Karlo. Jes ja, estas evidenta morto.

Dankon al Dio kaj al la proprietulo de la funebrejo, ĝi estas sufiĉe proksima al la preĝejo, post longa babilado kun la pastro, li akceptis beni la mortinto, grava kaj malfacila tasko de la ĉefpolicano, neniu pastro volas beni murditon tiel malamata kiel Karlo, ĉar li havis multajn malamikojn...

La urbestro ne aperis, ĉiuj atendis lin sed li decidis ne aperi, ĉu honto? ĉu timo?, neniu povas certigi kial la ĉefo de la ĉefŝtelisto decidis ne aperi...

Kun malbona mieno, la pastro malfermis la pordojn de la preĝejo, antaŭ kelkaj jaroj tiuj pordoj estis ĉiam malfermitaj sed post la morto de Manuelito, neniam plu la pastro kuraĝis lasi ilin malfermitaj... La festa pafado inter la du malamikaj ŝtelistogrupoj estis tiel granda ke ili lasis la mortinton, Manuelito, dispecigite ĉe la pordo de la preĝejo.. lia fetoro estis tiel granda ke la ĉefpastro advertis ke se tiu festa pafado denove okazus, la preĝejo neniam plu estus malfermita...

Do, la pastro permesis la eniron de la kadavro de Karlo kaj benis lin fronte al la Jesuokrista skulptaĵo. La viroj denove prenis la ĉerkon kaj malrapide eliris de la preĝejo, ĉiuj akompanis la mortinto. Maria, ne ploras, Sonia ploretas, la ĉefpolicano ploras, tiu konduto estis de ĉiuj rimarkata, estas evidente ke nek la edzino nek la amantino ploris pli forte ol la ĉefpolicano.

Oni entombigis Karlon, preskaŭ ĉiuj ĵetis florojn en la truon antaŭ fali la grundon, la ĉefdogrovendanto kaj la plej bona amiko de la ĉefpolicano estis semita kiel semo de arbo...

Ricardo Coutinho

La 69-a Internacia Fervoja Esperanto-Kongreso

16. - 23. majo 2017 – Liba Gabalda

Ĝi okazis en tre bela kaj riĉa regiono de Alzaco en la pitoreska urbo *Colmar*. La eventon kunorganizis pluraj asocioj, inter kiuj membroj de "Espéranto-France Est" sub la gvido de André Grossmann kaj Edmond Ludwig. Partoprenis ĝin 147 esperantistoj el 21 landoj. Ĉi-foje la fervojista kongresa semajno komenciĝis marde per kunvenoj de la IFEF-estraro kaj LKK. Posttagmeze alvenadis gastoj, kiuj estis bonvenigataj en la stacidomo krom tiuj, kiuj alvenis per propra aŭtomobilo. Vespere ĉiuj konatiĝis en saloneto de la hotelo *Les Balladins*.

La solenan malfermon ĉeestis renomaj gastoj; nome de UAICF (Arta kaj kulturflieganta Unuiĝo de Francaj Fervojistoj) prezidanto Ghislain Heinen, nome de BSW (fervoja sociala entrepreno) s-ino Barbara Sciesinski. Nome de la urbo, la vicurbestrino de *Colmar* s-ino Cécile Striebig. Estis legataj salutoj de kelkaj E-organizoj inkluzive tiu de UEA. Okazis disdono de honoraj diplomoj pro elstaraj kaj sindonaj meritoj subtene al IFEF al elektitaj esperantistoj. Sekvis salutoj de la partoprenantoj de ĉiuj ĉeestantaj landoj, kiun gvidis la ĉefdelegito Jindřich Tomíšek. La kongreson post la solena parolado kaj kantado de la himno inaŭguris la prezidantino de IFEF Rodica Todor. Poste ni estis invititaj al aperitiva tostado per alzaca vino akompanata per speciala regiona kuko, kiun prizorgis por ni la organizaĵo TAKE sub gvido de Michel Basso. Sekvis komuna fotado. En la loka ĵurnalo aperis artikolo pri la evento kaj krome ĝi estis anoncita sur municipa informtabulo. Posttagmeze eblis piede malkovri la belaĵojn de la urbo aŭ trapasi ĝin per verda turisma trajneto. Vespere ni ĝuis agrablan kulturen programon de la loka folkloro grupo *Vogesla* kun ebleco kundanci.

Dum la semajno okazis pluraj komitatkunsidoj, laborgrupoj, kaj kunsido de faka komisiono, estis traktataj movadaj aferoj, okazis ateliero pri informadiko, kurso por komencantoj. Bone ekipita estis la libroservo. Ĝi proponis librojn pri "Etaj rakontoj pri la katedralo de Strasburgo" inkluzive en Esperanto. Ankaŭ eblis aĉeti bildkartojn kaj specialan poŝtmarkon. En la kongresejo *Les Catherinettes* estis instalita ekspozicio pri Esperanto.

Interesis prelego pri "PowerPoint pri FISAIC", kiun prezentis Lena Niemann. Pri trajnlinio inter Dresdno kaj Prago parolis Ladislav Kovář. Laurent Vignaud detale klarigis pri la dekstraflanka trafiko en Francio. La prelegon akompanis kelkaj bildoj. Same interesa estis prelego de Pierre Grollemund pri la tegmentoj de la stacidomo en *Colmar*. De Edmond Ludwig ni eksciis multajn interesaĵojn pri la regiono Alzaco, de Zlatko Hinšt pri la ĉefa stacidomo en Zagrebo.

Pri aventuroj dum la trajna veturado en Barato estis prezentita filmo de ges-roj Gabalda. Ankaŭ Mireille Grosjean parolis pri siaj tranjventuroj. Krome ŝi okaze de la Jaro de lernanto prezentis kelkajn skeĉojn teatrumante kun aliaj adeptoj.

Samtempe okazis komitatkunsido de EFE (Esperanto France-Est). La partoprenantoj povis ĝui programon de IFEF.

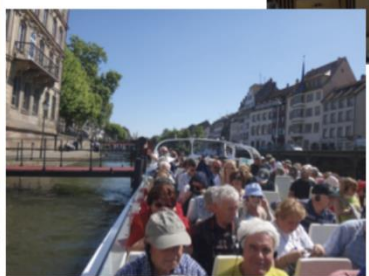
Venontan IFEF-kongreson, kiu okazos de la 21-a ĝis la 28-a de majo en Vroclavo (Pollando), prezentis per filmetoj la organizantoj. Ĉe la fino estis al ili transdonita la IFEF-standardo. Dum la vespera koncerto Maria Grazia Barboni kantis por ni Esperante kaj krome ŝi prezentis kelkajn kanzonojn de Edith Piaf.

Tre allogaj estis la duontagaj ekskursoj. Vastan ekspozicion de diversspecaj trajnoj, lokomotivoj, vagonoj kaj aliaj fervojaj artefaktoj ni povis admiri en la fervoja muzeo *Cité Mulhouse du Train*. Aliaj plaĉaj ekskursoj konatigis nin kun la urbetoj *Kaysersberg*, *Riquewihr*. En *Hunawihhr* ni vizitis ĝardenon de vivantaj ekzotikaj papilioj. La tuttaga ekskurso kondukis nin al Strasburgo. Ĉirkaŭveturante per buso la parlamentejon, palacon de Eŭropo kaj aliajn gravajn konstruaĵojn, ni enboatiĝis por promeni sur la rivero ILL. Dumvoje ni rigardis belajn fasadojn de mezepokaj trabfakaj domoj. Post la boatado ni admiris la duan plej altan katedralon en Francio kaj aliajn stratojn de la urbo. Ravis la kvartalo *Petite France*.

Post la fermo de la kongreso okazis pluaj ekskursoj. Unue al la mezepoka burgo *Haut-Koenigsbourg*, kiu troviĝas ĉirkaŭ tridek kilometrojn norde de *Colmar*. Impona konstruaĵo kun multaj ĉambroj impresis nin. Vilaĝo *Ribeauvillé* estas konata pro vinkultivado. En *Hunawihhr* troviĝas ankaŭ parko de la cikonioj kaj lutroj. Tie estas prizorgataj diversaj bestoj. Ni observis plurajn cikoniidojn dum la manĝado. Kelkaj estis freŝe naskiĝintaj (du-tagaj) kaj aliaj kelkmonataj. Ili havis nekredblan apetiton. Dum la prezentado de lutroj ni spektis trejnatajn kormoranojn, pingvenojn kaj aliajn bestojn. Ĝi estis tre interesa spektaklo aliamaniere prezentita ol oni kutimas vidi en amuzparkoj. Tre pitoreska estas la urbeto *Eguisheim*, kiu famas pro tiea protektantino de Alzaco, *Sankta Odile* kaj pro la naskiĝo de la papo Leo la IX-a (1002-1054). Vera vivanta vilaĝo, al kiu estis translokitaj aŭtentikaj trabfakaj domoj estas la Ekomuzeo de *Ungersheim*. Amaso da cikonioj instaligis en tiu loko. La kongreso estis riĉenhava kaj bonetosa. Koran dankon al la organizantoj! La belega urbo *Colmar* ravis ĉiujn.

COLMAR 2017

Fotis kaj aranĝis Liba kaj Floreal Gabalda

Nova ekspozicio en Svitavy

Liba Gabalda

La 9-an kaj la 10-an de junio 2017 en la Esperanto-muzeo de la bela ĉeĥa urbo *Svitavy* estis inaŭgurita tutjara ekspozicio "La homo kontraŭ Babelo". Ĝi estas instalita omaĝe al la 100-jara jubileo de la forpaso de la iniciantinto de Esperanto la Majstro L.L. Zamenhof. Sur diversaj paneloj kaj en multaj vitrinoj vizitantoj povas vidi interesajn esperantaĵojn; ne nur librojn, gazetojn, korespondaĵojn, memoraĵojn, sed ankaŭ utilajn informojn pri Esperanto, pri ĝia gramatiko kaj funkciado kaj aliajn variajn materialojn rilatantaj al ĝi.

Vendrede posttagmeze la programo estis prezentita por la publiko ĉeĥlingve. La sama programo ripetigis sabate en Esperanto. Je la 10-a horo bonvenigis la ĉeestantojn la prezidantino de la Ĉeĥa Esperanto-Asocio Libuše Hýblová. Kun Petr Chrdle ili menciis ĉiujn gratulmesaĝojn kaj kelkaj el ili estis legitaj. Bondeziris la prezidanto de UEA Mark Fettes kaj la eksprezidantoj Renato Corsetti kaj Probal Daşgupta, de la Interkultura Centro Herzberg Zsófia Kóródy. Gratulis ankaŭ aliaj Esperanto-organizoj. Poste la eksterlandaj gastoj prezentis siajn salutojn. La plej fora venis el Japanio.

Ege interesan kaj ampleksan ekspozicion prezentis kaj inaŭguris Pavla Dvořáková. Jana Křížková montris genealogian arbon de la familio Zamenhof. Pri la "Lastaj tagoj de L. Zamenhof" parolis Miroslav Malovec. La novan retejon zamenhof.info prezentis juna staĝanto ĉe E@I el Gruzio Laŝa Ĉaĥunaŝvili. Pri diĝita havaĵo rilate al L.L. Zamenhof kaj la aktivecoj de la Esperanto-muzeo en Vieno parolis ĝia estro Bernhard Tuidler. Estis deklamitaj kelkaj poemoj. Pavla pretigis specialan ne tre facilan kvizon rilatan al Esperanto. Por faciligi la solvon oni povis serĉi la ĝustajn respondojn sur la ekspoziciitaj paneloj. Post la solena malfermo ni estis invititaj al tostado kun abunda bufedo pretigita de lokaj klubanoj.

La posttagmeza programo komenciĝis per prezento de mallonga filmo pri Pardubice, la urbo kie estis eldonita la unua lernolibro en Ĉeĥio. Petr Chrdle prelegis pri František Vladimír Lorenc (konata sub la nomo Francisko Valdomiro Lorenz), kiu eldonis en la jaro 1890 la unuan lernolibron por ĉeĥoj. Poste li elmigris kaj vivis en Brazilo. Ni multon eksciis pri tiu forgesita ĉeĥa genio kaj poligloto, kiu scipovis kaj parolis pli ol cent lingvoj. Martin Stuppniĝ el Aŭstrio kaj Margit Turková solene baptis biografian libron pri Lorenc de Vlastimil Novobilský.

Post la paŭzo ni spektis belajn bildojn pri Nepalo kaj rakontado de Ján Vajs el Slovakio pri la 12-a Internacia Himalaja Renkontiĝo, kiun li partoprenis ĉi-jare komence de marto kun grupo de kvin samlandanoj. Mi rememoris nian restadon en tiu ekzotika lando antaŭ du jaroj.

Vendrede vespere ni spektis kulturen programon en la bela salono *Ottendorfer* pretigitan de la loka grupo en la kadro de la Muzea nokto. Krom aliaj prezentadoj ni ĝuis viziton de Ludoviko Zamenhof (Jan Řepa) kun sia edzino Klara (Dagmar Martinková). Sabate vespere koncertis la muzikgrupo NOPROBLEM. Ĉe la fino estis baptita ilia nova KD fare de la direktorino de la urba muzeo Blanka Čuhelová kaj de Martin Stuppniĝ la honora membro de IFEF.

La vespero finiĝis en muzeo en agrabla kaj bonhumura etoso kantante ĉeĥe, pole kaj esperante en akompano de gitaro preskaŭ ĝis noktomezo. Ĉiuj ĝuis agrablajn du tagojn en *Svitavy*. Se vi iam vojaĝos tra tiu bela regiono, ne preterpasu la okazon viziti la Esperanto-muzeon!

Liba Gabalda

Fotis kaj aranĝis Liba kaj Floreal Gabalda

La galego

Ricardo Coutinho

Alvenis al la urbo Valencio de la provinco de Karakaso, galego kiu nomiĝas Manuel, kiel multaj inmigrintoj fuĝis de la mizero kaj malsato en sia lando kaj kun la espero atingi sufiĉe bonan vivstaton. Lasis en Galegujo belan edzinon kaj du gefilojn, li ne riskis sian familion vivi la grandan vojaĝosuferon, memoru ke la ŝipoj daŭras almenaŭ ses monatoj tra la atlantiko kaj la danĝeroj de tempestoj kaj fantaziaj monstroj de la oceano.

Valencio estas proksima al la porto Kabejo kaj per ĝi eniris al la provinco de Karakaso. Kun granda peno kaj mono portita de Galegujo li kreis malgrandan bazon, dungis liberigitan negrulinon kiu nomiĝas Marta. Post longa interrilato, aperis ridoj, post karesoj kaj amoro, Marta fariĝis amantino de Manuelo, kaj eĉ de tiu amorrilato naskis du filojn.

La vivo de la galego estis tre gaja sed sufiĉe bona por forgesi siajn devojn en lia malproksima patrujo. Liaj ĉefaj klientoj estas la riĉaj kaj mezriĉaj familioj de la provinco, speciale de la urbo mem, homoj kiuj havas grandajn bienojn de semado kaj produktado de kakao (ĉokoladosemo). Tiam la ĉokolado estas varo preskaŭ eksklusiva por la riĉuloj de Eŭropo, la aristokrato kaj la plej riĉaj komercantoj de tiu kontinento. Post longa recesio en Eŭropo, la prezo de ĉokolado falis, la aĉetokapablo ankaŭ falis, tiuj valenciaj bienistoj lasis al la galego Manuel grandan ŝuldon en lia bazaro, ĉar ili nur pagas kiam ili vendas siajn ĉokoladosemojn. Pro granda timo pro bankroto li decedis peti la ŝuldopagon kontraŭ novajn petojn.

Tio generis malkontenton en la riĉaj familioj kaj lia amorrilato kun la liberigita negrulino Marta esti temo ofta en la riĉaj familiaj rondojn. La sinjoro Fernando sugestis al sia edzino sugesti tiun moralan temon al la ĉefa pastro de la preĝejo de Valencio, ŝi, Veronika, pia katolikistino akceptis tiun sugestion kiel devo kristana, kaj kun aliaj sampiulinoj iris ĉe la pastrejo kaj postulis al la pastro fari plendojn antaŭ la ĝenerala Kapitano Jozefo Manuel Torres. Dum la unuaj renkontiĝoj kun la ĝenerala Kapitano tiu afero estis traktita kiel nur postulo de "fanatikaj" piulinoj de Valencio, sed iom post iom la kritiko al la bazaristo Manuel estis pli fortaj kaj al tio unuiĝis la edzoj de tiuj piam virinoj, ili postulis ke la galego translokiĝu al Galegujo kun lia edzino kaj familio, kiu estis benata por Dio kaj lasu tiun negrulinon, kiu estas vera ŝancoserĉistino kaj pekino.

Post longa plendado, la kapitano sendis leteron al la edzino de la bazaristo Manuel en Galegujo. La edzino de la galego konsentis ke ŝia edzino revenu al sia hejmo en ilia patrujo. Do, la ŝanco por la bienistoj malaperi la bazariston kaj la ŝuldon jam estis evidenta. La ĝenerala Kapitano prenis kontraŭvole la galegon kaj enŝipigis lin por iri rekten al Galegujo. Marta kaj siaj filoj estis forpelitaj de la bazaro, la bazaro estis fermita, la bienistoj forgesis rapide la ŝuldon kaj la galegon, la valenciaj galegidoj suferis la mizerojn oftajn de la malriĉuloj kaj de tiuj kiuj ne havis la ŝancon de la pia moralo de la riĉeco.

Ricardo Coutinho

Nereala Fantazio

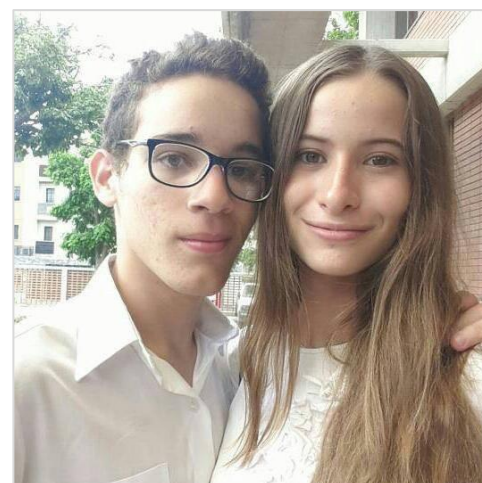
Samuel Rondón

Prenu vi mian manon
vi iros flugi kun mi
sur bela amela nub',
super la maro, sub la sun'

Mi montros al vi la mondon
kaj tutajn ĝiajn lokojn,
Ni rigardos belajn pejzaĝojn
Ni daŭrigos nian vojaĝon

Vi estos emociota
pro vidi tiel la mondon
Vi sentos en via vizaĝo
la venton kaj la varmon

Ni estos tre feliĉaj
Dum traveturas ni la mondon,
Por ke vi estu feliĉa:

Samuel Rondón, venezuela esperantista poeto, aĝo: 17

La kongreso estas urbo de gastoj

Mark Fettes

Mark Fettes, prezidanto de UEA, Malfermo de la 102ª Universala Kongreso de Esperanto en Seulo, 2017

Estimataj honoraj gastoj, karaj kongresanoj,

En ĉi tiu horo kaj loko ni spertas denove tiun miraklon, kiu nomiĝas Universala Kongreso de Esperanto. Kiel fenikso renaskiĝante el cindroj, ĉiujare dum unu semajno reaperas, ie en la mondo, la kultura ĉefurbo de la esperantistoj. Kial nomi ĝin miraklo? Pro tio ke ĝi estas ĉiam rekoneble la sama urbo, sendepende de tio, ĉu ĝi troviĝas en Havano aŭ Helsinko, en Vieno aŭ Vankuvero, en Tokio aŭ Telavivo. Alvenas la unuaj dekoj da homoj, tiam la unuaj centoj, kaj kun ili ekŝvelas la granda ondo de renkontiĝoj kaj babiladoj, de kunmanĝado kaj kunkantado, de prelegoj kaj kunsidoj kaj konversaciaj rondoj, de teatraĵoj kaj koncertoj kaj konkursoj, de ĉiuj manieroj uzi lingvon por kunligi homojn. Tia estas nia urbo. Bonvenon en ĝin!

Mi konfesu tuj, ke ni ne havas ĉiujn zorgojn, kiujn havas ordinara urbo. Se temas pri loĝejoj kaj transportiloj kaj akvo kaj elektro, se temas pri vendejoj kaj polico kaj hospitaloj, ni povas feliĉe lasi tiujn servojn en la manoj de niaj gastigantoj — ĉi tie la koreoj, kiuj pravas sin je ĉiu paŝo ege bonaj gastejestroj. Ni estas aparte feliĉaj, ke ĉi-foje honoris nin per sia ĉeesto niaj efektivaj gastejestroj: unuavice la urbesto de Seulo mem, kaj duavice la prezidanto de Hankuk Universitato de Fremdlingvaj Studoj, nia kongresejo. Ni kore dankas ilin ambaŭ kaj ĉiujn iliajn kolegojn en la urbaj kaj universitataj servoj, kiuj zorgas pri ni dum ĉi tiu semajno!

Ni estas, do, iusence urbo de gastoj. Ni pensu pri tio dum momento. Ja ekzistas diversaj specoj de gastoj — eĉ de esperantistaj gastoj! Estas gastoj kiuj malplenigas la fridujon kaj la vinŝrankon, tretas koton tra la domo, piedbatas la hundon kaj insultas la najbarojn. Aliflanke, estas gastoj kiuj kunportas donacojn, komplimentas pro la manĝoj, helpas pri la purigado, kaj ludas kun la infanoj. Fari tion kapable kaj bele ne estas tiel simpla afero.

Oni devas lerni esti tia gasto, kaj kredeble re- kaj relernadi, ĉar en ĉiu vojaĝo oni renkontas novajn homojn, novajn kulturojn, novajn situaciojn. Lerni bone gastigi similas al la lernado de lingvoj; ĉiam restas pli por malkovri.

Mi pensas ke Ludoviko Zamenhof, la aŭtoro de Esperanto, estis ankaŭ nia unua granda teoriisto pri gastado. Jam en la Unua Libro li skribis pri sia vizio pri lingvo, kiu “ne entrudiĝante en la doman vivon de la popoloj, povus, almenaŭ en landoj kun diverslingva loĝantaro, esti lingvo regna kaj societa.” Per tia priskribo ni povas bildigi al ni Esperanton ĝuste kiel bonan gaston, kiu apenaŭ ĝenas “la doman vivon” de siaj gastigantoj, dum ĝi alportas valorajn donacojn, interalie pli vastan komunikadon kaj pli profundan egalecon. Kaj dudek kvin jarojn poste, kiam Zamenhof turnis sin ĉiam pli energie al la ideo de homaranismo, ni povas vidi en tio daŭrigon de lia insistado pri la gasta etiko. Ĉar la homaranismo esence konsistas el principoj por harmonia kunvivado kun aliaj homoj, kaj la Deklaracio pri Homaranismo estas kvazaŭ konsilaro pri bona gastado en mondo de granda diverseco lingva, kultura kaj religia.

Ĉi-jare ni solenas la centan datrevenon de la morto de Zamenhof. Tra la mondo okazas ceremonioj, simpozioj, konferencoj dediĉitaj al lia vivoverko. Sed mi volas pledi por ankoraŭ pli vasta kompreno de ĝia signifo, kiel elemento en la daŭranta homara strebo vivi harmonie sur nia malgranda kaj unika planedo. Ŝajnas klare al mi, ke se Zamenhof vivus hodiaŭ, li senrezerve aliĝus al tiuj, kiuj alvokas por pli ekologikonforma konduto de niaj nuntempaj socioj. Kiel ni ĉiuj povas atesti, nia industria civilizacio, inventaĵo de la lastaj jarcentoj, tendencas al troa, eĉ senbrida eksplutado de la naturo, kondukante ĝuste kiel la plej malbona gasto imagebla, kiu ne nur malpurigas la domon sed en la fino detruas ĝin. Tio estas precize la malo de la konduto, kiun rekomendus Zamenhof, ĉar se ni sekvas lian pensofluron, homarano ne povus esti alia ol bona samterano. Ambaŭkaze temas pri bona gastado,

kun identa etika sinteno: paŝi leĝere, ami la aliulon, celi al daŭripovaj rilatoj de reciprokeco. Se la aliulo povas esti ankaŭ besto, planto, rivero, dezerto, arbaro, aŭ kiu ajn alia parto de la naturo, tio ŝanĝas nenion esencan pri la dezirinda konduto.

Tiuj pensoj venis al mi kvazaŭ enkonduke al nia ĉi-jara kongresa temo: "Turismo kaj evoluo: vojoj al daŭripovo". Unuavide tiu temo ŝajnas malproksime de la pensaj kontribuoj de Zamenhof, ĉe kiu oni vane serĉus vortojn kiel "daŭripovo" kaj "ekologio", ĉar en lia epoko oni ankoraŭ ne elpensis ilin. Pli profunda rigardo tamen montras la grandan kongruon inter lia rezonado kaj tiuj nuntempaj konceptoj. Daŭripovo, ni povus diri, estas nia nuntempa maniero paroli pri ne-entrudiĝemo, tiu zamenhofa koncepto kiun ni retrovas jam en la Unua Libro. Daŭripova socia evoluo estas tia evoluo, kiu reduktas la trudiĝemon de la socio al la ekologiaj kaj kulturaj sistemoj kiuj vivtenas ĝin. Kaj daŭripova turismo estas tia turismo, kiu celas disvolviĝi konforme al la bezonoj kaj kapabloj de la gastiganta lando kaj popolo, kontribuante al ĝia ekonomia, ekologia kaj kultura bonfarto. Kiel bona gasto.

Bona gasto ankaŭ strebas lerni de siaj gastigantoj. Kaj do por kelkaj minutoj mi invitas vin akompani min tra la vivoverko de korea pensulo, homo kiu vivis pli ol mil jarojn antaŭ Zamenhof, sed kiu ŝajnas al mi lia spirita parenco. Lia nomo estis Choi Chi-won; poste en sia vivo li alprenis la kromnomon Go-un, "Soleca Nubo". Kiel Zamenhof, li naskiĝis en reĝlando ĉe la periferio de granda imperio, la ĉina Tang-dinastio. Zamenhof edukiĝis en la rusa, fine vojaĝante al Moskvo por siaj universitataj studoj; Choi edukiĝis en la ĉina, irante nur 11-jara al Xian por enskribiĝi en la klasika imperia studsistemo; li restis for el Koreio ĝis sia 27-a jaro. Kaj ambaŭ homoj revenis hejmen forte konvinkitaj pri la bezono de spirita-etika reorientiĝo en la socio ĉirkaŭ si, al kiu ili dediĉos la reston de sia vivo.

Kiel Zamenhof, Choi pensis tute neortodokse. Li malakceptis la tradiciajn dividojn inter popoloj, ŝtatoj kaj religioj, resumante sian sintenon per la vortoj:

La vero ne malproksimas de la homo,
Por homo ne ekzistas lando fremda.

Ĉerpante el profunda kono de la instruoj de Konfuceo, Laŭzio kaj Budho, li pledis por ilia kunigo en komuna harmonia tuto kiun li nomis pung-nyu, laŭvorte "vent-fluado", sed kiu esprimas specon de serena kaj malfermkora vivĝojo. Proksimeco al la naturo estas esenca dimensio de tiu spirita orientiĝo, kaj efektive Choi pasigis siajn lastajn jardekojn kiel soleca saĝulo ĉe la montoj, verkante multajn naturpoemojn kune kun traktaĵoj pri filozofio kaj historio.

Kaj tamen ni devas konfesi, ke ambaŭ homoj iusence malsukcesis, laŭ siaj propraj kriterioj. Zamenhof, kiel ni scias, mortis meze de la Unua Mondmilito, laca kaj malgaja pro tiu eksplodo de interpopola malamikeco, kontraŭ kiu li luktis la tutan vivon. Kaj Choi vivis sufiĉe longe por vidi la definitivan disfalon de ambaŭ dinastioj, la ĉina Tang kaj la korea Silla, kiujn li provis renovigi kaj redirekti per siaj instruoj.

Kion do ni povas lerni, rigardante kune al la hebrea-rusa pensulo kaj la korea-ĉina pensulo, disigitaj de vastaj spacoj de tero, tempo kaj tradicio? Unue, ke la strebo kompreni la mondon kiel homo, preter la limoj de sia propra edukado, estas strebo vere universala. Ĝi ankaŭ klare estas strebo malfacila, en kiu oni riskas, kiel diris Zamenhof, "la batojn de l' sorto, la mokojn de l' homoj." Eĉ Choi, kies verkaro dum longa tempo estis konsiderata esenca parto de la korea kultura heredaĵo, devis suferi en pli modernaj tempoj la kritikojn de la naciistoj, kiuj opiniis lian amon al la ĉina kulturo kvazaŭ perfido al la patrujo. La batalo kontraŭ ŝovinismo kaj fremdulmalamo estas batalo eterna, en kiu oni malverŝajne atingos definitivan venkon.

Due, ĉe ambaŭ pensuloj ni vidas ke amo al la homaro kunekzistas kun amo al la propra gento, la propra hejmlando, kaj aparte ĉe Choi, la propra tero. Oni ne lernas esti bona gasto nur per vojaĝado; oni devas ankaŭ lerni kaj praktiki tion hejme. Zamenhof kompreneble estis sindediĉa filo, frato, edzo kaj patro; li estis ankaŭ klera hebreo, "hebreo el la getto" kiel li mem deklaris sin, kaj lia vivoverko portas multajn spurojn de tiuj ligitecoj. Choi, reveninte al Koreio unuavice por prizorgi siajn gepatrojn, malkovris kaj esprimis en siaj postaj jaroj profundan spiritan rilaton kun la korea naturo.

Al mi tio ŝajnas grava kaj foje subtaksata aspekto de la esperantista tradicio — ke nia movado kultivas ne nur vojaĝemon kaj internacian amikecon, sed ankaŭ aprezon de la propraj radikoj, certe lingvaj, sed ankaŭ kulturaj kaj eĉ ekologiaj. Tio estas nepre parto de la vojoj al daŭripovo, pri kiu indas diskuti ĉi-kongrese.

Trie, tiu gasta etiko, kiun Choi kaj Zamenhof ambaŭ siamaniere primeditis kaj disvolvis, konsistas en sinteno kaj praktiko ne nur sciencaj sed ankaŭ artaj. Ne ŝajnas al mi hazarde, ke ambaŭ homoj estis ankaŭ poetoj, kies plej famaj ideoj ofte esprimiĝis verse kaj metafore. Por ni esperantistoj, la muroj de miljaroj, la monto granita, la stelo en nokta ĉielo, tiuj kaj multaj aliaj stilfiguroj de Zamenhof formas parton de nia memkompreno. Kaj Choi sukcesis kapti, per elegante simplaj naturbildoj, la animstaton de homo vojaĝanta inter hejmoj:

La ŝipo laŭ la plano venas ĉiun duan jaron;

Hontas sentaŭgulo hejmeniri purpurrobo.

Abrupta adiaŭo en Ŭuŝengo folifale;

Nun al Ŝilla alrigardi, kie fonas foraj floroj.

Iktero en la valo fluegemas longe, alte;

Porkoj de Ljaŭdongo senhonte spikumadas.

Volfirmo nepras nun, por poste ne bedaŭri.

Mi tostas sorĉan belon de ĉi natur' Gŭanglinga.

Se vi sentas iom da malgajo en tiuj linioj, vi certe pravas. Bona gasto, bona turisto, kunportas kun si hejmsopiron. Kaj mi celas ne nur sopiron al la fizika hejmo, sed al hejmeco, al sento de aparteno. Ĉar ĉu ne ĝuste tion ni ĉiuj serĉas, ni kongresanoj, kiuj vojaĝis centojn kaj milojn da kilometroj por esti kune ĉi tie, por dum unu semajno senti nin samurbanoj? Ni trovas, aŭ esperas trovi, senton de aparteno kiu estas alia ol tiu kiun ni sentas en niaj loĝlokoj, alternativan hejmecon kiu kompletigas kaj pliriĉigas niajn aliajn hejmecojn.

Jen do nia paradoksa konkludo. Daŭripova turisto — en la zamenhofa lingvaĵo, homarano — estas homo, kiu sentas sin ĉiam kaj ĉie samtempe hejme kaj gaste.

Ni paŝas zorge en la hejmoj de aliaj, ĉar ni komprenas, ke ili estas ankaŭ niaj hejmoj. Ni traktas delikate kaj ameme la propran hejmon, ĉar ni komprenas, ke ankaŭ tie ni finfine estas gastoj. Jes, ni ĉiuj estas gastoj sur ĉi tiu tero, kiun ni vizitas por tro mallonga tempo, apenaŭ sufiĉe por kompreni nin mem, por ne paroli pri la kompreno de niaj samteranoj. Tio estas nia sorto, kiel niaj grandaj antaŭuloj kiel Choi kaj Zamenhof klopodis klarigi al ni siamaniere, per siaj verkoj kaj siaj vivoj.

La kongresa semajno etendiĝas antaŭ ni. Mi esperas ke vi jam nun komencas senti vin hejme en nia urbo de gastoj. Mi esperas ke la multaj riĉaĵoj de la programo liveros abundajn okazojn por sperti apartenon, por kleriĝi pri nia kulturo, por disvolvi vian esperantistecon. Kaj mi esperas ke vi samtempe profitos la ŝancon ekkoni Koreion, se vi venis ĉi tien el alia lando, ekkoni ĝin kiel la hejmon de la koreoj sed ankaŭ de la korea naturo, sen kiu ĝi ne estus Koreio. La vojo al daŭripovo iras tra miloj kaj milionoj da tiaj spertoj, per kiuj ni lernas ami la diversecon de la mondo kaj labori por ĝia protektado kaj prizorgo. Kiel bonaj gastoj.

Mark Fettes

Directorio de Asociaciones en América

El Movimiento Esperantista (la *Movado*) es muy amplio y diverso. En todo el mundo hay una variedad de clubes, organizaciones, asociaciones, editoriales, institutos, etc, dedicados a la difusión y el uso del idioma internacional Esperanto. En este directorio te mostramos las páginas oficiales de las principales asociaciones de Esperanto en América. Presta especial atención a las páginas y recursos de asociaciones en países de habla hispana, puesto que podrás aprovechar tu lengua materna (el español), para aprender Esperanto o para participar en los eventos y encuentros en todo el continente.

CANADÁ

Esperanto en Canadá: <http://www.esperanto.ca/>
 Esperanto-Societo Kebekia: <http://www.esperanto.qc.ca/eo>
 Boletín La Riverego: <http://www.esperanto.qc.ca/eo/riverego>

ESTADOS UNIDOS DE NORTEAMÉRICA

Esperanto-USA: <http://www.esperanto-usa.org/>
 Usona Esperantisto, boletín de Esperanto-USA:
<http://bulteno.esperanto-usa.org/>
 Sociedad Esperantista de Washington: <http://www.esperantodc.net/>
 Sociedad Esperantista de New York: <http://www.esperanto-nyc.org/>
 Esperantic Studies Foundation: <http://esperantic.org/en/>
 Editorial Mondial: <http://sites.google.com/site/librojenesperanto/>

CUBA

Asociación Cubana de Esperanto: <http://www.esperanto.cult.cu/>
 Radio Havano Kubo: <http://www.radiohc.cu/eo/>

MÉXICO

Federación Mexicana de Esperanto:
<http://esperanto-mexico.org/>
 Revista Ni ĉiuj:
<http://esperanto-mexico.org/es/nicxiuj>
 Asociación Mexicana de Esperanto:
http://meksikoesperanto.org/el_esperanto_en_mexico.htm

VENEZUELA

Asociación Venezolana de Esperanto:
<http://www.esperanto-venezuela.org>

BRASIL

Brazila Esperanto-Ligo: <http://esperanto.org.br/bel/>
 Brazila Esperantista Junulara Organizo: <http://bejo.esperanto.org.br/>
 Esperanto @ Brazilo (portugués): <http://esperanto.brazilo.org/wp2/>
 Esperanto Ilustrado (portugués) :
<http://www.esperantoilustrado.blogspot.com.br/>
 Esperanto Ilustrita (esperanto):
<http://www.esperantoilustrita.blogspot.com.br/>
 Kultura Kooperativo de Esperantistoj: <http://www.kke.org.br/>
 Esperanto-Asocio de San-Paŭlo: <http://easp.org.br/portal/>

COLOMBIA

Liga Colombiana de Esperanto:
<http://www.oocities.org/kolombio/>
 Kolombia Esperanto-Ligo:
<http://esperantokalio.blogspot.com/>

URUGUAY

Urugvaja Esperanto-Societo: <http://www.esperanto.org.uy/>

CHILE

Asociación Chilena de Esperanto:
<http://esperanto.cl/>
 Juventud Esperantista Chilena:
<http://chejo.blogspot.com>

ARGENTINA

Liga Argentina de Esperanto: <http://www.esperanto.org.ar/>
 Blog de la Liga: <http://argentinaesperantoligo.blogspot.com.ar/>
 Bonaera Esperanto-Asocio: <http://esperanto-bea.blogspot.com/>

Esperanto: Movimiento Internacional

El Movimiento Esperantista es un movimiento verdaderamente internacional, multicultural, que reúne en un solo esfuerzo muchas culturas, pueblos y naciones, sin discriminación de razas, idiomas, religiones o inclinaciones políticas. Esperanto significa idioma pero también significa cultura internacional, derechos humanos, democracia y justicia social. Todas las asociaciones y hablantes del idioma internacional tienen un centro común, la Asociación Universal de Esperanto, que organiza, entre otras cosas, los Congresos Universales de Esperanto que se llevan a cabo en una ciudad del mundo una vez cada año.

ASOCIACIÓN UNIVERSAL DE ESPERANTO y otras organizaciones esperantistas

Asociación Universal de Esperanto (UEA):
<http://www.uea.org/info/hispana.htm>

UEA en Facebook:
<https://www.facebook.com/Universala.Esperanto.Asocio>

Centro multilingüe sobre el Esperanto: <http://esperanto.net/>

Unión Europea de Esperanto: <http://www.europo.eu/eo/chefpagho>

Liga Internacional de Pedagogos Esperantistas:
<http://www.ilei-mondo.info/page.php?pid=6565769>

edukado.net: <http://edukado.net/>

Academia Internacional de las Ciencias San Marino:
<http://www.ais-sanmarino.org/index.htm>

Asociación Mundial Anacional: <http://www.satesperanto.org/>

Academia de Esperanto: <http://www.akademio-de-esperanto.org>

Periódicos y revistas en línea

Revista Kontakto (revista juvenil): <http://kontakto.tejo.org/>

Eŭropa Bulteno (Boletín de Eŭropa Esperanto-Unio):
<http://www.europo.eu/eo/europa-bulteno>

Libera Folio: <http://www.liberafolio.org/>

La Ondo de Esperanto y editorial Sezonoj: <http://esperanto.org/Ondo/>

La Balta Ondo: <http://sezonoj.ru/>

Le Monde diplomatique: <http://eo.mondediplo.com/>

La Esperanto-centro EVENTOJ: <http://www.eventoj.hu/>

La Esperanta Gazetejo: <http://www.gazetejo.org/gazetejo>

Ĉina Radio Internacia: <http://esperanto.cri.cn/>

El Popola Ĉinio (Desde la China del Pueblo):
<http://esperanto.china.org.cn/EL/EL/EIPopolaCxinio/>

Monato (actualidad, noticias y opinión): <http://monato.esperanto.be/>

Usona Esperantisto (Esperantista estadounidense):
<http://bulteno.esperanto-usa.org/>

En España

Federación Española de Esperanto:
<http://www.esperanto.es/hef/>

Hispana Esperantista Junulara Societo:
<http://www.esperanto.es/hef/index.php/hejs>

Asociación Catalana de Esperanto:
<http://www.esperanto.cat/web/?lang=ca>

Kataluna Esperanto-Junularo:
<http://esperanto.cat/kej/ca>

Kataluna Esperantisto (revista):
<http://www.esperanto.cat/web/KatalunaEsperantisto?lang=ca>

Arunda Esperanto-klubo:
<http://esperantoarunda.blogspot.com/p/eventos-eventoj.html>

Asociación Andaluza de Esperanto:
<http://andaluciaesperanto.blogspot.com/>

Radios y podcasts

Radio Vatikana (Ciudad Vaticano):
<http://www.radiovaticana.va/esp/index.asp>

Radio Havano Kubo (Cuba): <http://www.radiohc.cu/eo/>

Muzaiko (Internacional): <http://muzaiko.info/>

Pola retransmisión (Polonia): <http://pola-retransmisión.org/>

Kern.punkto (Alemania): <http://kern.punkto.info/>

Peranto (Alemania): <http://members.aon.at/aldone/retransmisión/>

3ZZZ Radio en Esperanto (Australia):
<http://melburno.org.au/3ZZZradio/>

Varsovia Vento (Polonia): <http://www.podkasto.net/>

Editoriales

Eldonejo Impeto: <http://impeto.trovu.com/>

Mondial: <http://sites.google.com/site/librojenesperanto/>

Flandra Esperanto-Ligo: <http://www.esperanto.be/fel/>

Kultura Kooperativo de Esperantistoj: <http://www.kke.org.br/>

Eldona Esperanto-Societo: <http://www.algonet.se/~eldona/>

KAVA-PECH: <http://www.kava-pech.cz/index-esperanto.html>

Libros de la serie Stafeto de Juan Régulo Pérez:
<http://www.esperanto.be/fel/but/stafeto.php>

Hazte miembro de nuestra asociación y ayúdanos a continuar nuestra labor...

Síguenos en nuestras redes sociales:

www.facebook.com/EsperantoVE

www.twitter.com/EsperantoVE

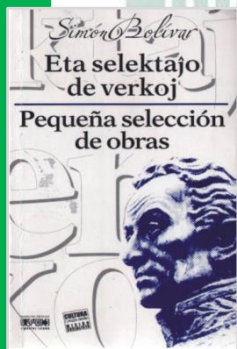
www.instagram.com/EsperantoVE

- Contribuyes en el fortalecimiento de la promoción y difusión del idioma en el país.
- Cursos y talleres gratuitos.
- Préstamo circulante de libros.
- Descuentos en libros, encuentros, talleres, materiales y más.

También puedes ayudarnos con una donación a nombre de:

**Asociación Venezolana de Esperanto (RIF: J-00187027-0)
Banco Banesco, Cuenta Corriente N° 0134-0332-59-3321059219.**

¡Todo aporte será profundamente agradecido!

VENEZUELA STELO
Apartado postal 47675, Caracas 1041-A.
Telefonnumero: 58 0212 6629224.
www.esperanto-venezuela.org
esperantove@gmail.com

Revista oficial de la Asociación Venezolana de Esperanto.